

tiline meie "Estonia" kontserdisaali akustika.

Omaette probleem oli tolaeagsetes suurtes teatrites suflöör, kes mind hirmsasti häiris. Ma ei saanud ju öelda, et ole vait. Ja veel üks teater, Stockholmi ooper oli kolleegide väitel "minu" – seal oli pärast "Luciat" veerandtunnine aplaus ja ma ei teadnud, mida siis nüüd teha. Olen ju surnud ja tulen uuesti trepist alla?

Millist muusikat sa eelistad, kui sa ei pea laulma?

Pea ütlema, et ei kuula ekstra mingit muusikat, sest mul on oma "haigus" – käsitöö. Olen peale kudumise ka suur heegeldaja. Käsitöö juurde kuulub ka televiisori vaatamine, saan oma lemmikseriaalidele ja krimifilmidele kaasa elada. Olen olnud terve elu suur filmisõtlane. Nüüd on võimalik neid kodus vaadata, pole vaja kinno minna. Sama on kontsertide ja etenduste teleülekannetega. Ja kuna ema pani mind lapsena balletti õpima, vaatan televiisorist ka iluuisutamist ja ballitantsu.

Siin katkestame jutuaajamise, mis võiks jätkuda veel pikalt. Meie ees laual on terve virn kontserdikavasid ja märkmikke, mis sisaldavad huvitavat infot ühe ülimalt andeka kunstniku tegemistest:

- 1974 veebruar, Neeme Järvi: "Palju õnne maailma parimale Violetale!"
- 1974 veebruar-märts, Georg Ots: "...ja ma ei saa jätta avaldamata vaimustust Teie kauni hääle ja laulu kohta!"
- 1975, 20. juuni, Eldor Renter: "Suur aitäh Fiorillale (G. Rossini "Türklane Itaalias" – toim) – Primadonna Absolutissimale, kes kõigele lisaks oskab ka täiuslikult kostüüme kanda!"
- 1980, Gomelis, Jaan Õun: "Olen õnnelik inimene, et mul on selline elukutse, mis võimaldab mõni kord seista laval Sinu kõrval ja olla "ära" seal – helide maailmas. Kena, tark, aus ja huvitav naine. Sinu kui muusiku iseloomustamiseks aga omadussõnadest, mis väljendavad ilu, tuleb puudus. Laulad lihtsalt ja kaunit. Nagu õitseb lill
Nagu langeb leht
Nagu särab täht
Ega vaja kommentaare!"

Vormsi suvekool.

August Pulsti Õpistu lihtsustab huvilise teekonda muusika juurde

SOFIA JOONS

August Pulsti Õpistu juhataja

Pärimusmuusika haridusväli on Eestis juba õige mitmekesine. Seda saab õppida muusikakoolides, suveltoimuvad mitmed laste ja noorte õppe-laagrid ning alates 1990. aastate algusest on avatud vastav eriala Viljandi Kultuuriakadeemias.

Eesti Pärimusmuusika Keskus on juba pikemat aega soovinud luua kooli, mille eesmärk oleks lisaks pärimusmuusika õpetamisele ka valdkonna üldise haridustaseme tõstmine ja erinevate õppevõimaluste tihedam sidumine. 2008. aasta kevadel jõudis see unistus nii kaugele, et vast valminud Pärimusmuusika Aidas Viljandi lossimägedes alustas tegevust vabahariduskool August Pulsti Õpistu.

Kes oli August Pulst?

August Pulst sündis 14. jaanuaril 1889. aastal Pärnumaal. Aastatel 1911–1915 õppis ta Riia kunstikoolis maalimist. Samal ajal tekkis noormehel huvi vanavara kogumise vastu ning 1911. aastal käis ta esimest korda ekspeditsioonil Toris ja järgmisel aastal Setumaal. Pulsti korjamismatku iseloomustas soov rääkida kohalikele inimestele vanavara kogumisest ja mõni aasta tagasi loodud Eesti Rahva Muuseumi tähtsusest. Näiteks korraldas ta uurimisväljal olles näitusi, kus selgitas rahvale, millise olulise asjaga tegu. August Pulst jätkas rahvamuusika kogumist ja tutvustamist ka 1920.–1930. aastatel, töötades välja uusi formaate, kuhu kuulusid ringreisid

ja ka esinduslikud rahvamuusika kontserdid Estonia kontserdisaalis.

Kui paluda Pulsti tegevuse teadajatelt-tundajatelt hinnangut tema tööle, oli oluline mõte see, et oma pärandi pärast ei pea piinlikkust tundma. Siit tuleneb ka August Pulsti Õpistu eesmärk: tahame tutvustada, esitada ja õpetada pärimusmuusikat nii, et kellelgi ei hakkaks piinlik, ning luua õpetamisvormid, mis arvestavad õppurite endiga. Usume, et muusika hakkab ja jääb elama vaid siis, kui inimene leiab sellest midagi isiklikku ja oskab muusikale lisada midagi ka enda poolt.

Vabahariduslik vabadus

August Pulsti Õpistu sihtrühmaks on:

- pillimängu ja pärimuslaulu algajad igas vanuses
- pillimängu ja pärimuslaulu edasijõudnud igas vanuses
- pärimusmuusikast huvitatud koolirahvas, esialgu just muusikaõpetajad ja lasteaiapedagoogid.

Kuna meie potentsiaalsed õppurid on erineva vanuse ja haridusega, otsustasime luua vabahariduskooli, millel on koolituslubadega õppekavad. Õppekavad tekivad omakorda koostöös õppurite ja pärimusmuusika õpetajatega. Küsime õpetajate käest, milliseid kursusi nemad sooviksid luua, ja potentsiaalsetelt õppuritelt, mida nemad sooviksid õppida.

Esimene suurem koostööpartner on Eesti Muusikaõpetajate Liit, kelle volikogu liikmetega koostöös löime õpetajate pärimusmuusika täiendkoolituse õppekava. Eestis on vabaharidus ja huviharidus ebaõiglaselt madala staatusega. Otsides oma positsiooni pärimusmuusika haridusväljal, esitasime hulga küsimusi. Leidsime, et kõige "pulstilikum" oleks arvestada eelkõige õppuri tausta ja tema enda soovi õppida pärimusmuusikat. Meie ülesanne on lihtsustada huvilise teekonda muusika juurde. Kuna vabahariduskoolidel on vabamad käed luua endale sobivat koolikultuuri, leidsime, et vast avatud ja esialgu projektipõhisel August Pulsti Õpistul on vaja enne kõike paindlikkust, sest vaid siis on kursuste loomine ka korraldajate ja õpetajate jaoks Puhas Rõõm.

Rõõm valla!

Üheks prioriteediks meie tegevuses on pärimusmuusika kättesaadavaks muutmine.

Selleks alustasime regulaarselt toimuvate avatud (ja tasuta) õpitubadega. Eesmärgiks on mõnu tundmine. Õpime selleks, et mõnu tunda, mitte ainult selleks, et esineda, eksamit sooritada vms.

Esimesed õppurid õpistus olid eelkooliealised lapsed ja nende vanemad, kes üheskoos õpivad pärimuslaule, -tantse ja -mänge. Peretuba kohtub kord nädalas ning suviti korraldame samale sihtrühmale ka pärimuskultuuri laagreid, kus pärimusmuusikaga tegeldakse telklaagri oludes. Pere-laagrites saab muu hulgas tegelda käsitöö, laulmise ja lihtsate toitvate valmistamisega väliköögis.

Viljandis on peretubade kõrval teistegi tubaste tegevuste traditsioone. Läbi aastate on siin toimunud tantsutoad ja alates 2007. aasta sügisest ka laulutuba. Kui Pärimusmuusika Ait avas 2008. aasta kevadel ukseid, kolisid needki pärimustoad aita.

Tantsutoa eestvedaja on Meelika Hainsoo ning seal saab tantsida ja õppida eri aegadest ja kohtadest pärit pärimustantse elava muusika saatel. Lauri Õunapuu eestvedamisel toimuvad laulutoad, kus saab õppida ja laulda regilaule ning ka muid pärimuslaule. Tubased tegevused on avatud õpitoad, mitte ansambliproovid või kursused ja sellest lähtuvalt võivad osalejad nendega jooksvalt liituda ja neis osaleda täpselt nii palju ja nii tihti, nagu nad ise tahavad.

Suvekoolid süvenejatele

Suvel toimus August Pulsti Õpistu eestvedamisel noorte etnolaager ning paralleelselt selle laagri ja Viljandi pärimusmuusika festivaliga ka kuuepäevane täiendkoolitus muusikaõpetajatele. Muusikat on teadagi väga raske panna sõnadesse ja nii otsustasimegi, et milleks rääkida õpetajatele noortelaagritest ja nutikate õpitubade korraldamisest, kui seda kõike saab ka päriselt ette näidata.

Pärast suve ilusamaid päevi toimusid August Pulsti Õpistu suvekoolid. Kuna oleme liitunud Euroopa Sotsiaalfondi haridusprogrammiga "Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes", on meil neli aastat võimalik pakkuda huvilistele tasuta pärimusmuusikakursusi. Mõtlesime, et parim aeg täiskasvanute koolituste korraldamiseks on august. Enamik reise on reisi- tud, paar puhkusepäeva veel võtmata ja miks mitte ennast täiendada enne, kui sügisest sisse astub. Tundub, et see loogi-

ka toimis, ja nii toimus augustikuus õpistu eestvedamisel kolm suvekooli: kandle meisterdamise laager Obinitsas, hiiu kandle kursus Vormsil ja pärimuskultuuri laager Mäekülas, Mulgimaal. Need kõik töid kokku motiveeritud ja särasilmsete osalejad, kes said veeta aega mõttekaaslaste seltsis ning tegid sealjuures endale ka ilusa uue pilli.

Tihe sügis

Oma esimesel sügissemestril alustasime tööd neljas valdkonnas: pidasime pimedatel sügiskuudel regilaulu luukambrit, juhatasime muusikaõpetajad sisse pärimusmuusika maailma, valmistasime ette tulevase muusikuid ning kutsusime kokku hiiu kandle mängijad üle ilma.

Kolm korda toimunud kolmepäevast õppetsükli "Regilaulmise luukamber" juhendasid Veljo Tormis ja Lauri Õunapuu. Muusikaõpetajatele suunatud kursust "Sissejuhatus pärimusmuusikasse" kutsusime isekeskis pärimusmuusika spaaks, sest just inspiratsiooni ja lõõgastust õpetajad nende nelja päeva jooksul kogesid. Celia Roose viis läbi regilaulupäeva, Meelika Hainsoo ja Lauri Õunapuu pärimustantsu ja -mängu päeva ning Aime Reieri ja Cätlin Jaago juhendamisel oli võimalus mängida mitmesuguseid pärimuspile (nt väikekannel ja parmupill).

Noore Muusiku Kool (NMK) on koostöös Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia muusikaosakonna juhataja Tuulike Aganaga välja töötatud ettevalmistuskursus noortele pärimus- ja džässmuusikutele ning muusika- ja pilliõpetajaks õppida soovijatele. NMK toimus esimest korda 14.–17. novembrini, 2009. aastaks on hetkel välja kuulutatud kaks õppetsükli: 9.–11. jaanuarini paralleelselt "Koolijazziga" ning 3.–5. aprillini paralleelselt noorte muusikute võistlusega "Muusikatriaad".

Neljas sügissemestri suuretvõtmine oli talharpa kokkutulek – rahvusvaheline hiiu kandle tüüpi pillide (hiiu kannel ehk vormsi murdes talharpa, soome *jouhikko*, walesi *crwth* ning islandi *fidla*) mängijate kolmepäevane seminar Pärimusmuusika Aidas. Omavahel jagasid kogemusi selle pika ajaloo pilli mängijad seitsmest riigist. Kokkutuleku raames tehti võtmeisikutega ka intervjuusid pillide päritolust ning mängutraditsiooni, -stiili ja -tehnikataastamisest. Filmitud materjalist ilmub sel aastal ka õppefilm.

Pilliõpe ja rändtuur

Peale kursuste pakub August Pulsti Õpistu ka individuaalseid pillitunde nii algajatele kui ka vilunud õppuritele. Algajate suuremaks mureks on tihtipeale sobiva pilli otsimine ning selleks on meie 2009. aasta üheks prioriteediks mitmekülgse pillipargi loomine, sest kuidas muidu proovida, mis moodi eesti lõõts, hiiu kannel või muud pärimuspillid toimivad. Seni sai August Pulsti Õpistus õppida torupilli, viiulit, väikekannelt, karmoškast, eesti lõõtsa, parmupilli ja hiiu kannelt, sel aastal lisandub pilliparki loodetavasti veelgi pille.

2009. aastal möödub 120 aastat August Pulsti sünnist. Sellega seoses korraldame peale tundide ja kursuste veel ka Pulstiga seotud ringreise ja pärimusmuusikakontserte nii Pärimusmuusika Aidas kui mujal Eestis. Rohkem ja täpsemat informatsiooni kogu juubeliaasta sündmustest leidub meie kodulehel www.folk.ee/opistu. Samas on info ka 2009. aasta kinnitatud õppekava kohta. Kohtumiseni Pärimusmuusika Aidas!

Õpistu peretuba.
FOTOD SOFIA JOONS